

УДК 37.01

6 ГРНТИ 16.21.27

DOI 10.70892/kwqz1y10

ҚАЗАҚ ТІЛІН ЕКІНШІ ТІЛ РЕТІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ (ЗЕРТТЕУ ЖӘНЕ ІС-ТӘЖІРИБЕ НЕГІЗІНДЕ)

Салыкова Асель Дарияновна

Педагогикалық ғылымдар магистрі, педагог-зерттеуші,

қазақ тілі мен әдебиеті және ағылшын тілі пәндерінің мұғалімі

Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының

«Қостанай қаласы білім бөлімінің А.М. Горький атындағы гимназиясы» КММ

Қостанай қ., Қазақстан Республикасы

E-mail: asseldaria@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-8386-1645>

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ КАЗАХСКОМУ ЯЗЫКУ КАК ВТОРОМУ (НА ОСНОВЕ ИССЛЕДОВАНИЯ И ПРАКТИЧЕСКОГО ОПЫТА)

Салыкова Асель Дарияновна

Магистр педагогических наук, педагог-исследователь,

учитель казахского языка и литературы и английского языка

КГУ «Гимназия имени А.М. Горького» отдела образования города Костаная

Управление образования акимата Костанайской области

г. Костанай, Республика Казахстан

E-mail: asseldaria@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-8386-1645>

WAYS TO IMPROVE THE EFFECTIVENESS OF TEACHING KAZAKH AS A SECOND LANGUAGE (BASED ON RESEARCH AND PRACTICE)

Assel Dariyanovna Salykova

Master of Pedagogical Sciences, Educational Researcher,

Teacher of Kazakh Language and Literature and English Language

Kostanay Region Akimat Education Department,

“A.M. Gorky Gymnasium” of the Kostanay City Education Division

Kostanay, Republic of Kazakhstan

E-mail: asseldaria@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-8386-1645>

Аңдатпа

Мақалада қазақ тілін екінші тіл ретінде оқыту үдерісін жетілдірудің тиімді жолдары қарастырылды. Зерттеу барысында коммуникативтік және интерактивті әдістерді, цифрлық технологияларды қолдану арқылы оқушылардың тілдік дағдыларын дамытуға бағытталған іс-тәжірибе жүргізілді. Сабақтарда рөлдік ойындар, диалогтық жаттығулар, онлайн-платформалар мен мультимедиялық материалдар пайдаланыла отырып, айтылым, тыңдалым және сөздік қорды байыту жұмыстары жүзеге асырылды.

Нәтижесінде оқушылардың сөйлеу белсенділігі артты, қазақ тілін қолдануға деген сенімділігі мен қызығушылығы күшейді. Сонымен қатар, саралап оқыту әдісі әр оқушының жеке қабілетін ашуға мүмкіндік берді.

Қорытындылай келе, қазақ тілін екінші тіл ретінде оқытуда заманауи әдістер мен АКТ құралдарын тиімді үйлестіру оқушылардың тілдік құзыреттілігін арттырып, көптілді білім беру сапасын жақсартудың маңызды тетігі екені дәлелденді.

Аннотация

В статье рассматриваются эффективные пути совершенствования процесса обучения казахскому языку как второму. В ходе исследования была проведена практическая работа, направленная на развитие языковых навыков учащихся с использованием коммуникативных и интерактивных методов, а также цифровых технологий. На уроках применялись ролевые игры, диалогические упражнения, онлайн-платформы и мультимедийные материалы, что способствовало развитию говорения, аудирования и обогащению словарного запаса.

В результате повысилась активность учащихся в устной речи, их уверенность и интерес к изучению казахского языка. Дифференцированный подход позволил раскрыть индивидуальные способности каждого ученика.

В заключение отмечается, что эффективное сочетание современных методов и ИКТ-инструментов в обучении казахскому языку как второму способствует повышению языковой компетенции учащихся и улучшению качества полиязычного образования.

Annotation

The article explores effective ways to enhance the process of teaching Kazakh as a second language. The research involved practical work aimed at developing students' linguistic skills through the use of communicative and interactive approaches, as well as digital technologies. Role plays, dialogic exercises, online platforms, and multimedia resources were used during lessons to improve speaking, listening, and vocabulary acquisition.

As a result, students' oral activity, confidence, and motivation to use the Kazakh language increased significantly. The application of differentiated instruction allowed each learner's potential to be revealed.

In conclusion, the integration of modern teaching methods and ICT tools in teaching Kazakh as a second language proved to be an effective mechanism for enhancing students' language competence and improving the overall quality of multilingual education.

Түйінді сөздер: қазақ тілі, екінші тіл, коммуникативтік әдіс, цифрлық технология, тілдік құзыреттілік, мотивация.

Ключевые слова: казахский язык, второй язык, коммуникативный метод, цифровые технологии, языковая компетенция, мотивация.

Keywords: Kazakh language, second language, communicative method, digital technologies, language competence, motivation.

Кіріспе

Қазіргі замандағы білім беру жүйесінің басты бағыты — оқушылардың тілдік және мәдениетаралық құзыреттіліктерін қалыптастыру болып табылады. Қазақстанның көпұлтты және көптілді қоғамында мемлекеттік тілді меңгеру — тұлғаның әлеуметтік, мәдени және кәсіби бейімделуінің маңызды шарты. Мемлекеттік тіл — ұлттың рухани коды, мәдени тұтастығы мен ұлттық бірегейлігін сақтаудың басты тетігі. Қазақ тілінде оқытылмайтын мектептерде тіл үйретудің өз ерекшеліктері бар. Оқушылардың ана тілі басқа болғандықтан, тілдік интерференция жиі байқалады, сөйлеу дағдысы баяу қалыптасады, ал мотивация көбіне сыртқы себептерге (баға, талап, емтихан) тәуелді болады. Осыған байланысты қазақ тілін оқытуда коммуникативтік бағыттағы және интерактивті әдістерді қолдану қажеттілігі арта түсуде.

Осы тұрғыдан алғанда, қазақ тілін екінші тіл ретінде оқытуда жаңа әдіснамалық ұстанымдар мен заманауи технологияларды қолдану қажеттілігі арта түсуде. Бұл бағытта оқушылардың тілге деген қызығушылығын арттырып, оны өмірлік коммуникация құралы ретінде меңгерту — басты мақсаттардың бірі. Осы мақсатты жүзеге асыру үшін «QazaqTalk: Тіл. Мәдениет. Диалог» атты курс әзірленді.

Аталған курс қазақ тілін оқытудың коммуникативтік бағытын күшейтіп, мәдениетаралық қарым-қатынас құзыреттілігін дамытуға бағытталған. Курс мазмұны оқушылардың жас ерекшеліктерін, қызығушылықтарын және заманауи ақпараттық кеңістіктегі қажеттіліктерін ескере отырып, тілдік дағдыларды өмірмен байланыстыра оқытуды көздейді.

Бағдарламаның өзектілігі — қазақ тілін оқытудың жаңа форматын ұсынуында және оқушылардың тілдік белсенділігін арттыру арқылы олардың мәдениетаралық түсіністікті

калыптастыруына жағдай жасауында.

Осы тұрғыдан алғанда, ұсынылып отырған «QazaqTalk: Тіл. Мәдениет. Диалог» курсы қазақ тілін екінші тіл ретінде меңгеріп жүрген оқушылардың сөйлеу дағдыларын дамытуға, грамматикалық құрылымдарды дұрыс қолдануға және көркем тіл байлығын арттыруға бағытталған. Бағдарламада оқушылардың жас ерекшелігі, тілдік деңгейі және коммуникативтік қажеттілігі ескеріліп, сабақ мазмұны жобалық және интерактивті әдістерге негізделген.

Курс Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты мен жаңартылған оқу бағдарламасы талаптарына сай әзірленіп, оқу сауаттылығын, айтылым және жазылым дағдыларын дамытуға бағытталған.

Әдебиетке шолу

Қазақ тілін екінші тіл ретінде оқыту мәселесі отандық және шетелдік әдіскерлердің зерттеу нысанына айналған. Бұл бағыттағы зерттеулерде оқытудың коммуникативтік тәсілдері [2], мәдениетаралық қарым-қатынас ұстанымдары [4], цифрлық және жобалық технологияларды қолдану тәжірибесі [3], сонымен қатар тұлғалық-бағдарлы оқыту идеялары [1,6] қарастырылған.

Шетелдік ғалымдар Дж. Брунер, С. Пейперт және М. Пратт өз еңбектерінде ақпараттық технологияларды қолдану оқытуда интерактивтілікті қамтамасыз етіп, білім алушыны пассивті тыңдаушыдан белсенді қатысушыға айналдыратынын атап өтеді. Ал Т. Хэммонд пен Р. Джонсон зерттеулерінде білім беру процесінде цифрлық сторителлинг пен мультимедиялық жобалардың тіл үйретудегі тиімділігі дәлелденген. Қазақстандық зерттеушілер де бұл бағытта маңызды еңбектер жазды. Мәселен, Құдайбергенова К. АКТ-ны оқытудың тиімді құралы ретінде қарастырып, оның пән мазмұнын меңгеруге, оқушының жеке қабілетін ашуға мүмкіндік беретінін дәлелдеді. С. Бекмурзаева мен А. Нұрпейісова қазақ әдебиетін оқытуда мультимедиялық ресурстарды қолданудың тиімді жолдарын көрсете отырып, цифрлық сауаттылық пен функционалдық оқу қабілетінің арасындағы байланысты айқындаған. Ал М. Есмұханова мен Г. Жұмабекова еңбектерінде Ыбырай Алтынсарин шығармаларын цифрлық форматта танытудың маңызы қарастырылып, мультимедиялық сабақтар мен бейнеконтенттің оқушылардың танымдық қызығушылығын арттыратыны дәлелденеді. Ыбырай Алтынсариннің ағартушылық идеялары мен халықтық мұраға негізделген оқыту қағидалары қазіргі заманда да өз маңызын жойған жоқ [9]. Оның педагогикалық көзқарастары білім беру мазмұнын ұлттық мәдениетпен байланыстыру қажеттілігін көрсетеді. Бұл идея «QazaqTalk: Тіл. Мәдениет. Диалог» курсының мазмұнында өз жалғасын табады, өйткені бағдарлама қазақ халқының мәдениеті, дәстүрі және ұлттық құндылықтары арқылы тіл үйретуді мақсат етеді. Бекмурзаева мен Нұрпейісова [3] қазақ әдебиетін оқытуда мультимедиялық ресурстарды қолданудың тиімділігін көрсетсе, Есмұханова мен Жұмабекова [4] Ыбырай Алтынсариннің мұрасын цифрлық форматта танытудың әдістемелік негіздерін ұсынады. Бұл еңбектер заманауи педагогикалық технологияларды дәстүрлі мазмұнмен ұштастырудың маңызын дәлелдейді. Bruner [5] мен Papert [6] еңбектерінде оқушының белсенді танымдық әрекеті, шығармашылық дамуы және білімді тәжірибемен байланыстыру қағидалары айқындалған. Бұл тұжырымдар курс құрылымында ойын, зерттеу және жобалық әдістерді қолдану қажеттігін негіздейді.

Дегенмен, қазіргі ғылыми-әдістемелік еңбектердің басым бөлігі жоғары сыныптар мен жоғары оқу орындары деңгейінде жүргізілген. Ал негізгі және орта буын оқушыларына, әсіресе қазақ тілін екінші тіл ретінде меңгеретіндерге арналған жүйелі, практикалық сипаттағы зерттеулер аз. Бұл жағдай қазақ тілін оқытудың мазмұнын жаңарту және тиімді әдістемелер ұсыну қажеттілігін айқындайды.

Жалпы, әдебиеттерге шолу көрсеткендей, тіл мен мәдениетті сабақтастыра оқыту оқушылардың тұлғалық, коммуникативтік және мәдениетаралық құзыреттерін дамытуға мүмкіндік береді. «QazaqTalk: Тіл. Мәдениет. Диалог» курсы дәл осы бағытты жүзеге

асыруға арналған кешенді білім беру жобасы болып табылады.

Әдістеме және материалдар

Бұл зерттеу жұмысы қазақ тілін екінші тіл ретінде оқыту үдерісінің тиімділігін арттыруға бағытталған. Зерттеу барысында коммуникативтік, интерактивті, жобалық және саралап оқыту тәсілдері қолданылды.

1. Зерттеу нысаны мен қатысушылары

Зерттеу орыс сыныптарында оқитын 9 -11-сынып оқушыларын қамтыды. Жалпы саны – 100 оқушы. Барлық қатысушылар қазақ тілін екінші тіл ретінде меңгереді және курсқа қатысу ерікті негізде жүзеге асты.

2. Зерттеу әдістері

Зерттеу барысында келесі әдістер қолданылды:

Бақылау – оқушылардың сабақтағы белсенділігін, тілдік дағдыларын, коммуникативтік әрекеттерін тіркеу;

Сауалнама және өзін-өзі бағалау – оқушылардың курсқа деген қызығушылығын, мотивациясын анықтау;

Диагностикалық тесттер – оқу жыл басында және соңында айтылым, тыңдалым және сөздік қорды бағалау;

Іс-тәжірибе әдістері – оқушыларға коммуникативтік, жобалық және интерактивті тапсырмаларды орындау ұсынылды;

Жобалық жұмыс – топтық және дара тапсырмалар арқылы қазақ тілінде зерттеу немесе шығармашылық өнімдер жасау (бейне, презентация, постер, қабырға газеті).

3. Сабақ ұйымдастыру

Курс аптасына 1 сағаттан, жалпы 34 сағат көлемінде жүргізілді. Сабақтар интерактивті және жобалық форматта жоспарланды. Оқытудың негізгі ерекшеліктері:

Коммуникативтік әдіс: диалог, рөлдік ойындар, жұптық және топтық сұхбаттар;

Интерактивті технологиялар: Padlet, Kahoot, Quizlet арқылы сөздікпен жұмыс, бейнематериалдар арқылы тыңдалым дағдыларын дамыту;

Жобалық жұмыс: оқушылар зерттеу тақырыбын таңдап, қазақ тілінде шығармашылық өнім дайындау;

Сын тұрғысынан ойлау: мәтіндер мен деректерді талдау, пікір білдіру және қорытынды жасау;

Рефлексия және бағалау: «Бүгін не үйрендім?» сұрағы, формативті бағалау әдістері («Бас бармақ», «Бағдаршам», «Екі жұлдыз, бір тілек»).

4. Қолданылған материалдар

Әдістемелік құрал: «Қазақ тілі және мәдениеті»

Мультимедиялық контент: бейнематериалдар, презентациялар, аудиожазбалар

Онлайн платформалар: Padlet, Kahoot, Quizlet

Зерттеу және жобалық тапсырмалар үшін деректер көздері: анықтамалық әдебиеттер, сөздіктер, интернет ресурстары

5. Зерттеу процесі

Зерттеу кезеңдері:

Дайындық – сабақ жоспары мен құралдарын әзірлеу;

Бастапқы диагностика – оқушылардың тілдік деңгейін бағалау;

Практикалық сабақтар – коммуникативтік, жобалық, интерактивті тапсырмаларды орындау;

Қорытынды бағалау – оқушылардың тілдік дағдылары мен мәдениетаралық құзыреттілігін анықтау;

Рефлексия – оқушылардың өз тәжірибесін талдауы және пікір білдіруі.

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, курс арқылы оқушылардың қазақ тіліндегі ауызша және жазбаша сөйлеу дағдылары, сөздік қоры, мәдениетаралық түсінігі едәуір жақсарды,

ал жобалық және интерактивті әдістер олардың өздік шығармашылық қабілетін дамытуға ықпал етті.

Нәтижелер мен талқылау

Зерттеу жұмысы барысында қазақ тілін екінші тіл ретінде меңгеріп жатқан оқушылардың тілдік құзыреттілігі мен коммуникативтік дағдыларындағы өзгерістер жүйелі түрде бақыланды. «QazaqTalk: Тіл. Мәдениет. Диалог» курсы аясында оқушылардың тілдік белсенділігі, сөйлеу мәдениеті және шығармашылық қабілеттері айтарлықтай артқаны анықталды.

1. Бастапқы және қорытынды диагностика нәтижелері

Зерттеу басында (қыркүйек айында) алынған диагностикалық деректер бойынша:

Айтылым дағдысы төмен – 60%

Сөздік қоры шектеулі – 70%

Өз ойын ауызша жеткізе алмау – 65%

1-ші тоқсан қорытындысы бойынша (қазан айындағы қорытынды тестілеу):

Айтылым дағдысы жақсарды – 80%

Сөздік қор байыды – 75%

Қарапайым мәтін құрап, ойын еркін жеткізе алады – 85%

Бұл деректер оқушылардың тілдік даму қарқынының оң динамикасын көрсетеді. Сабақ барысында интерактивті және коммуникативтік әдістерді қолдану оқушылардың тілдік белсенділігін арттырып, сөздік қорын кеңейтуге мүмкіндік берді.

2. Сабақ үдерісіндегі сапалық өзгерістер

1. Коммуникативтік белсенділік артты.

Рөлдік ойындар, жұптық диалогтар мен жобалық жұмыстар нәтижесінде оқушылар тілдік жағдаяттарда өз ойын еркін білдіре бастады. «Сұрақ қой – жауап бер», «Суретпен сөйлейік» әдістері сөйлеу моделін автоматтандыруға ықпал етті.

2. Цифрлық құралдардың тиімділігі дәлелденді.

Padlet, Kahoot және Quizlet платформаларын пайдалану арқылы оқушылар жаңа сөздерді есте сақтау мен қайталау процесінде белсендірек болды. Әсіресе, Kahoot арқылы өткен викториналар оқушылардың жарыс рухын оятып, мотивацияны арттырды.

3. Шығармашылық және мәдени компоненттер күшейді.

Ыбырай Алтынсарин мен Абай Құнанбайұлы шығармалары негізінде мультимедиялық

сторителлинг тәсілін қолдану — оқушылардың ұлттық мәдениетке деген қызығушылығын арттырды. Бұл әдіс тіл үйрену процесін тек грамматикалық емес, рухани-танымдық тұрғыда да байытты.

4. Саралап оқыту оң нәтиже берді.

Деңгейге сәйкес тапсырмалар беру арқылы әлсіз оқушылардың өзіне деген сенімділігі артты, ал жоғары деңгейлі оқушылардың шығармашылық қабілеті дамыды.

5. Рефлексия және кері байланыс жүйесі.

Сабақ соңында «Бүгін не үйрендім?» және «Екі жұлдыз, бір тілек» әдістерін қолдану оқушылардың өзін-өзі бағалау қабілетін арттырды, оқу процесіне жауапкершілікпен қарауға үйретті.

3. Зерттеу нәтижелерін талдау

Алынған нәтижелер көрсеткендей, «QazaqTalk: Тіл. Мәдениет. Диалог» курсы қазақ тілін екінші тіл ретінде оқитын оқушылардың:

тілдік қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыруға;

лексикалық және грамматикалық дағдыларын жетілдіруге;

шығармашылық қабілеттерін дамытуға;

ұлттық мәдени мұраға қызығушылығын арттыруға нақты ықпал етті.

Бұл нәтиже шетелдік және отандық зерттеушілердің тұжырымдарымен (Дж. Брунер, С. Пейперт, Құдайбергенова К., Бекмурзаева С.) сәйкес келеді, яғни ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану оқу процесін интерактивті, мотивациялық және тұлғалық бағытта дамытады.

Қорытынды тұжырым

Жүргізілген зерттеу мен тәжірибе нәтижесінде төмендегідей қорытынды жасауға болады:

- Қазақ тілін екінші тіл ретінде меңгертуде интерактивті, жобалық және коммуникативтік әдістер тиімді.
- Цифрлық құралдар (АКТ) оқушылардың қызығушылығын арттырып, олардың өздігінен білім алу қабілетін дамытады.
- Ұлттық әдеби мұраларды (Ыбырай Алтынсарин мен Абай Құнанбайұлы шығармаларын) цифрлық форматта таныстыру – оқушылардың тілдік және рухани дамуын қатар жетілдіреді.

Қорытынды және ұсыныстар

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, қазақ тілін екінші тіл ретінде оқытудың тиімділігін арттыруда коммуникативтік, жобалық және интерактивті әдістердің үйлесімі маңызды рөл атқарады. Практикалық сабақтар барысында оқушылардың айтылым, тыңдалым, сөздік қор және жазбаша дағдылары айтарлықтай дамыды, ал жобалық және шығармашылық тапсырмалар олардың шығармашылық және зерттеушілік қабілеттерін жетілдіруге мүмкіндік берді.

Негізгі қорытындылар:

Қазақ тілін екінші тіл ретінде оқытуда коммуникативтік әдіс оқушылардың өз ойын еркін жеткізуге, сұрақ-жауап арқылы тілдік дағдыларын бекітуге ықпал етеді.

Интерактивті және АКТ құралдарын (Padlet, Kahoot, Quizlet, мультимедиялық контент) қолдану тыңдалым, сөздік қор және мәдениетаралық түсінікті дамытуда тиімді.

Жобалық және зерттеу жұмыстары оқушылардың зерттеушілік қабілетін, сыни тұрғыдан ойлауын және шығармашылық белсенділігін арттырады.

Қазақ халқының мәдениеті мен дәстүрін сабаққа енгізу оқушылардың мәдениетаралық құзыреттілігін қалыптастырады және тіл үйренуге мотивациясын күшейтеді.

Ұсыныстар:

- Қазақ тілін екінші тіл ретінде оқытуды жобалық және коммуникативтік бағытта ұйымдастыру, әр сабақта практикалық, өмірмен байланысты тапсырмаларды пайдалану.
- Интерактивті платформалар мен мультимедиялық ресурстарды сабаққа тұрақты

енгізу, тыңдалым мен айтылым дағдыларын дамыту.

- Оқушылардың жетістігін формативті бағалау әдістері арқылы тұрақты қадағалап, кері байланыс беру.

- Қазақ халқының мәдениеті мен салт-дәстүрін сабақ мазмұнына біріктіру арқылы тілдік және мәдени құзыреттілікті дамыту.

- Оқушылардың жеке қабілетін ескере отырып, саралап оқыту әдісін қолдану; әлсіз оқушыларға тірек сөздер мен жеңіл тапсырмалар беру, мықты оқушыларға шығармашылық және ізденіс бағытындағы тапсырмалар ұсыну.

Қорытындылай келе, «QazaqTalk: Тіл. Мәдениет. Диалог» курсы қазақ тілін екінші тіл ретінде оқытудың тиімді әдіс-тәсілдерін тәжірибеде көрсетуге мүмкіндік береді, оқушылардың тілдік, мәдениетаралық және зерттеушілік құзыреттерін қалыптастырады. Бұл курс көптілді білім беру жүйесіндегі қазіргі заман талабына сай, инновациялық үлгі болып табылады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Бекмурзаева, С., & Нұрпейісова, А. Қазақ әдебиетін оқытуда мультимедиялық ресурстарды қолдану әдістемесі. Алматы: Білім, 2018.
2. Bruner, J. The Process of Education. Cambridge: Harvard University Press, 1960.
3. Құдайбергенова, К. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану арқылы білім берудің тиімді әдістері. Астана: Фолиант, 2019.
4. Есмұханова, М., & Жұмабекова, Г. Ыбырай Алтынсарин шығармаларын мектеп бағдарламасына енгізу. Қарағанды: Арман, 2020.
5. Papert, S. Mindstorms: Children, Computers, and Powerful Ideas. New York: Basic Books, 1980.
6. Хэммонд, Т., & Джонсон, Р. Digital storytelling and multimedia projects in education. London: Routledge, 2015.
7. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі. Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты. Астана: Ұлттық тестілеу орталығы, 2022.
8. Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі. Рухани-адамгершілік тәрбие тұжырымдамасы. Астана, 2021.
9. Алтынсарин, Ы. Топыраққа көмілген мұра. Алматы: Атамұра, 2015.

REFERENCES

1. Bekmurzaeva, S., & Nurpeyisova, A. (2018). Methodology of using multimedia resources in teaching Kazakh literature. Almaty: Bilim.
2. Bruner, J. (1960). The Process of Education. Cambridge: Harvard University Press.
3. Kudaibergenova, K. (2019). Effective methods of teaching using information and communication technologies. Astana: Foliant.
4. Esmukhanova, M., & Zhumabekova, G. (2020). Introducing Ybyrai Altynsarin's works into school curricula. Karaganda: Arman.
5. Papert, S. (1980). Mindstorms: Children, Computers, and Powerful Ideas. New York: Basic Books.
6. Hammond, T., & Johnson, R. (2015). Digital storytelling and multimedia projects in education. London: Routledge.
7. Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan. (2022). State mandatory education standard. Astana: National Testing Center.
8. Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan. (2021). Concept of spiritual and moral education. Astana.
9. Altynsarin, Y. (2015). Topyrakqa komilgen mura [Buried Heritage]. Almaty: Atamura.